

Tillstånd och upplysning
Björn Isaksson Agronom

Delgivningskvitto

Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter
Svenska Skogsplantor
694 36 Hallsberg

Beslut angående ansökan om dispens på växtskyddsområdet

1 Beslut

Kemikalieinspektionen beviljar ansökan om dispens från kravet på produktgodkännande för växtskyddsmedlet Mogeton WP, i enlighet med artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009¹.

Dispensen gäller från och med 15 maj 2017 till och med 11 september 2017 (119 dagar), för användning mot levermossa i skogsplantskolor och trädgårdsplantskolor.

Specificerade användningsvillkor framgår av beslutsbilagan.

1.1 Återrapportering

Efter avslutad odlingssäsong ska en redogörelse lämnas in till Kemikalieinspektionen över vilka strategiförsök som genomförts under 2017 och på vilket sätt resultaten från dessa kan ge information om att kommande års odlingar i skogsplantskolor och trädgårdsplantskolor kan genomföras utan användning av Mogeton WP.

Redogörelsen ska ha lämnats in till Kemikalieinspektionen senast 1 december 2017.

1.2 Redovisning av mängduppgifter

Sökanden ska senast 1 december 2017 redovisa till Kemikalieinspektionen vilken mängd av Mogeton WP som använts under den period som dispens medgivits.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG (hädanefter förordning (EG) nr 1107/2009)

1.3 Produktens klassificering och märkning

Produkten ska vara märkt och klassificerad enligt CLP-förordningen².

Piktogram	
Piktogramkod	GHS08, GHS07, GHS09
Signalord	Varning
Faroangivelser	H361 Misstänks kunna skada det ofödda barnet H373 Kan orsaka organskador på njurar, mjälte och ha effekter på blodet genom lång eller upprepad exponering. Exponeringsväg via munnen. H319 Orsakar allvarlig ögonirritation H317 Kan orsaka allergisk hudreaktion H335 Kan orsaka irritation i luftvägarna H302 Skadligt vid förtäring H410 Mycket giftigt för vattenlevande organismer med långtidseffekter
Skyddsangivelser	P260 Inandas inte damm och dimma. P280 Använd skyddshandskar/skyddskläder/ögonskydd/ansiktsskydd P271 Används endast utomhus eller i väl ventilerade utrymmen. P201 Inhämta särskilda instruktioner före användning P308+P313 Vid exponering eller misstanke om exponering: Sök läkarhjälp. P362+P364 Ta av nedstänkta kläder och tvätta dem innan de används igen. P405 Förvaras inlåst. P403+P233 Förvaras på väl ventilerad plats. Förpackningen ska förvaras väl tillsluten. P502 Rådfråga tillverkare/leverantör om återvinning/återanvändning.
Ytterligare information	EUH208 Innehåller kvinoklamin. Kan orsaka en allergisk reaktion EUH401 För att undvika risker för människors hälsa och för miljön, Följ bruksanvisningen. Spl Förorena inte vatten med produkten eller dess behållare. (Rengör inte sprututrustning i närheten av vattendrag/Undvik förorening via avrinning från gårdsplaner och vägar.)

2 Beskrivning av ärendet

Den 18 november 2016 inkom ansökan om dispens för nedanstående ändamål.

Sökande	Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter Svenska Skogsplantor 694 36 Hallsberg
Typ av dispens	Begränsad och kontrollerad användning vid nödsituation
Produktnamn	Mogeton WP
Produktens reg nr	Produkten är inte längre godkänd
Verksamma ämnen	Kvinoklamin 25 vikt-%
Funktion	Herbicid/algicid

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiv 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006.

Sökt användningsområde	Mot levermossa i skogsplantskole- och trädgårdsplantskoleväxter
------------------------	---

2.1 Sökandens skäl till ansökt dispens

Produkten Mogeton WP har använts i många år av skogsplantskolor och trädgårdsplantskolor med gott resultat. Den var godkänd till och med 2012 och har beviljats dispens under 2015 och 2016 för användning under högst 120 dagar. Det finns inget annat tillgängligt växtskyddsmedel som är effektivt mot levermossa.

Levermossa är ett stort bekymmer för täckrotsplantskolor och trädgårdsplantskolor, där krukodling förekommer. I täckrotsplantskolor gäller det för barrväxter, där Mogeton WP har använts mot levermossa, med god effekt. I trädgårdsplantskolor gäller det både perenna och vedartade växter, där Mogeton WP har använts mot levermossa utan att ge skador på värdväxterna.

Den täta odlingen i täckrotsplantskolor (många plantor per m²) ger goda förutsättningar för levermossan att breda ut sig i odlingskassetterna, där det ofta är skuggigt och fuktigt. Nederbördsrika och varma somrar gynnar generellt levermossan extra mycket.

Levermossan konkurrerar med småplantorna om vatten och näring. Kraftig förekomst av levermossa försämrar tillväxten för plantorna. Har levermossan brett ut sig över odlingskassetterna, är det även mycket svårt att få ut plantorna ur odlingskassetterna. Levermossan blir som ett lager/täcke ovanpå odlingskassetterna/krukorna.

Att inte få ut plantorna ur odlingskassetterna är ett bekymmer för de flesta plantskolor, då plantorna packas i kartonger före leverans till kund. Plantorna flyttas då från odlingskassetterna till kartonger. Ett lager av levermossa ovanpå odlingskassetten försvårar detta moment avsevärt eller gör det i praktiken omöjligt. Även behandlingen av giftfria snytbaggesskydd, som idag sker i ett flertal plantskolor, kräver odlingskassetter utan levermossa.

Sökanden har redovisat resultat från försök som genomförts under 2016 i syfte att finna alternativa medel och metoder att bekämpa levermossa, utan att några effektiva medel och/eller metoder har kunnat hittas: Under 2016 har Södra Skogsplantor testat en alternativ produkt mot levermossa. Försöken utfördes under perioden 1 maj tom 31 oktober. Försöken har utförts på Södra Skogsplantors plantskolor i Falkenberg och Tingsryd. Delförsök 1 innebar att bredsprutning av natriumvätekarbonat i växande gröda genomfördes. Delförsök 2 innebar att utläggning av makadam runt en av frilandsbäddarna skulle leda till minerad etablering av levermossa runt om frilandsramperna. Ett torrare ytskikt skulle därigenom förhindra etablering av levermossa. Under sommaren behandlades ytan runt 10 frilandsramper kontinuerligt med Ferrogent (50 g/m²) för att förhindra uppkomst av levermossa.

Bredsprutningen med natriumvätekarbonat hade inte önskad effekt mot levermossa. Att lägga ut makadam samt behandla med Ferrogent runt frilandsramperna har visat

sig fungera väl. Att minimera levermossan på ytor vid sidan om frilandsramperna är viktigt, då det minskar risken för spridning in i grödan. Södra Skogsplantor kommer praktisera båda metoderna i drift under odlingssäsongen 2017. Däremot räcker det inte till för att förhindra etablering och spridning av levermossa inuti odlingsbrättorna, i den växande växtkulturen. Grundproblemet kvarstår därför.

Utan möjlighet till bekämpning av levermossa måste produktionssystemet på samtliga skogsplanteskolor i Sverige bytas ut för att kunna sära på plantorna i syfte att behandla plantbasen med snytbaggsskydd och sedan paketera plantorna. Detta kan inte anses utgöra ett realistiskt alternativ. Ett annat alternativ är att sortera plantorna manuellt. I Sverige produceras över 350 miljoner salufärdiga plantor per år. Att manuellt rensa levermossa i brättorna, sortera plantorna samt applicera stambasskydd och senare paketera plantorna kan inte heller ses som realistiskt.

Den aktiva substansen kvinoklamin ingår i godkända växtskyddsmedel i Danmark t o m 2018 alternativt 2019, varför ansökan om ömsesidigt erkännande enligt artikel 40.2 i förordning (EG) nr 1107/2009 kan vara aktuell. Föreningen Sveriges skogsplantproducenter har tillsammans med Bayer AB Danmark och innehavaren av Mogeton WP, Cheminova Deutschland GmbH, påbörjat arbetet med en ansökan enligt artikel 40.2 i förordningen

Den 18 januari 2017 genomfördes ett möte hos Kemikalieinspektionen där representanter från Sveriges Skogsplantproducenter berättade om de samtal som pågår med Bayer A/S i Danmark och med Cheminova Deutschland GmbH om en kommande ansökan om ömsesidigt erkännande enligt artikel 40.2 i förordning (EG) nr 1107/2009.

2.1.1 Meddelande från Bayer A/S Danmark och Cheminova Deutschland GmbH

Den 5 april 2017 meddelade Bayer A/S, med kopia för kännedom till Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter, Kemikalieinspektionen om att de tillsammans med Cheminova Deutschland GmbH understödjer den inläggande dispensansökan, inskickad av Föreningen Svenska Skogsplantproducenter.

Bayer A/S är ombud för Mogeton WP på den danska marknaden och representerar innehavaren av godkännandet, Cheminova Deutschland GmbH. Tillsammans har de diskuterat vilka möjligheter som finns att finna en långsiktig lösning för den svenska marknaden.

Vidare ställer sig Bayer A/S och Cheminova Deutschland GmbH bakom en långsiktig lösning genom att i framtiden lämna in en ansökan om produktgodkännande genom ömsesidigt erkännande av den nya produkten Mogeton WG som är godkänd i Tyskland. Mogeton WG har en annan formulering än det nu aktuella medlet Mogeton WP. Det innehåller samma verksamma ämne och har motsvarande användningsområde. Härvidlag spelar, enligt Bayer A/S, det förnyade godkännandet av kvinoklamin 2018 en viktig roll då det verksamma ämnets godkännande måste förnyas för att det nu gällande produktgodkännandet för Mogeton WG ska kunna förnyas i Tyskland. Det nuvarande godkännandet för det verksamma ämnet gäller t o m 31 december 2018.

Medan Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter väntar på en ansökan om ömsesidigt erkännande för Mogeton WG anser Bayer A/S och Cheminova Deutschland GmbH att en dispens för Mogeton WP tillfälligt kan lösa problemet. Bayer A/S kan tillhandahålla produkten från Danmark och anpassa märkningen för svenska förhållanden.

Bayer önskar därmed att denna information förklarar understödet för en långsiktig lösning för Mogetonprodukter för Sveriges del.

2.2 Tidigare beviljade dispenser

Kemikalieinspektionens dnr	Beskrivning
5.1.2.a- H14-03836	Beslutsdatum den 4 november 2014: Mot levermossa i skogsplantaskolor och trädgårdsplantaskolor. Dispensen gällde under perioden 1 maj 2015 till och med 1 augusti 2015. <i>Sökande:</i> Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter.
5.1.2.a- H15-7342	Beslutsdatum 16 mars 2016: Mot levermossa i skogsplantaskolor och trädgårdsplantaskolor. Dispensen gällde under perioden 18 maj 2016 till 14 september 2016. <i>Sökande:</i> Föreningen Sveriges Skogsplantproducenter.

2.3 Godkännandevillkor för verksamt ämne

Kvinoklamin är upptaget på listan över godkända ämnen genom direktiv 2008/66/EG³ samt Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2013⁴. Ämnet är godkänt under perioden 1 januari 2009 till 31 december 2018. Av upptagsvillkoren framgår att medlemsstaterna ska vara särskilt uppmärksamma på säkerheten för de personer som hanterar växtskyddsmedlet, övriga arbetstagare och andra personer som befinner sig i närheten samt skyddet av vattenlevande organismer, fåglar och små däggdjur vid bedömningen av ett produktgodkännande.

3 Skäl

Enligt artikel 28 i förordning (EG) nr 1107/2009 får endast godkända växtskyddsmedel släppas ut på den svenska marknaden och användas. Kemikalieinspektionen får dock i vissa fall meddela dispens från kravet på godkännande. Av artikel 53 i förordningen följer att en medlemsstat i särskilda fall får tillåta att ett växtskyddsmedel under högst 120 dagar släpps ut på marknaden för

³ Kommissionens direktiv 2008/66/EG av den 30 juni 2008 om ändring av rådets direktiv 91/414/EEG för att införa bifenox, diflufenikan, fenoxaprop-P, fenpropidin och kvinoklamin som verksamma ämnen.

⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 540/2013 av den 11 juni 2013 om klassificering av vissa varor i Kombinerade nomenklaturen.

begränsad och kontrollerad användning, om en sådan åtgärd framstår som nödvändig på grund av fara som inte kan avvärras på något annat rimligt sätt.

Täckrotsodling av plantor i odlingsbrätten (odlingskassetter) ger ett stort antal plantor per kvadratmeter, vilket innebär att plantorna står tätt i kassett från sådd till färdig planta. Levermossa som växer till i odlingskassetten, mellan småplantorna, blir bekymmer på flera plan. Levermossa gror och breder ut sig och bildar slutligen en tät, tjock sammanhängande filt mellan plantorna i brättena som hindrar syre, vatten och näring att nå plantornas rötter. Konsekvensen av detta är att plantorna får dålig tillväxt; de blir små, tappar livskraft eller dör.

Levermossan gör det även möjligt för plantornas rötter att växa över till intilliggande odlingsceller i brättet och växa ihop med andra plantors rötter. Detta bildar ett sammanhängande plantsjok vilket blir ett problem vid paketering av plantor i kartong. När plantorna ska levereras packas de styckevis i kartong, utan odlingsbrätte. Före leverans och i samband med packning appliceras ett mekaniskt täckrotsskydd för att skydda tall- och granplantorna mot gnag av snytbagge på plantans nedre del. Vid paketeringen används en maskinell metod där plantorna trycks ut från odlingsbrättet med ett verktyg underifrån. Om levermossa växer mellan plantorna, kommer småplantorna att sitta ihop på grund av rotsammanväxning och levermossefilt. Vid packning håller levermossefilten och rötter samman plantorna till ett enda sjok som försvårar eller till och med omöjliggör maskinell sortering och paketering av plantorna samt applicering av mekaniskt snytbaggesskydd på plantornas nedre del.

För yrkesodling, som är aktuellt i detta fall, finns inga alternativa produkter godkända mot levermossa. Av tidigare inskickat material för dispensansökan framgår att Natria mot Ogräs & Mossa, reg. nr. 4890 inte är ett alternativ till Mogeton WP, eftersom produkten skadar barrträdsplantorna. Sökanden har inför denna dispensansökan utfört försök med ytterligare alternativ. Inget av alternativen visade på tillräcklig selektivitet för att kunna användas för att bekämpa levermossa i odlingarna.

Utan möjlighet till bekämpning av levermossa hänvisas produktionssystemet till manuella hanteringar som inte är realistiska. Hänsyn behöver bl a tas till att det i Sverige årligen produceras över 350 miljoner salufärdiga plantor som då måste hanteras manuellt.

Brist på effektiv bekämpning och utan möjlighet för odlarna att påverka produktionssystemet gör att produktion av plantor går förlorad. Vidare uppstår produktionsstörningar, plantbrist, ökade snytbaggeangrepp på plantorna och hanteringen av plantor blir olönsam. Ytterligare konsekvenser av levermossans utbredd kan bli svårigheter att få tag i friskt och livskraftigt plantmaterial som därmed minskar produktionen av skog. Det skulle i sin tur påverka skogsindustrin negativt på lång sikt.

Sökanden hänvisar till ansträngningar som de gör i samarbete med Bayer A/S i Danmark och Cheminova Deutschland GmbH som syftar till att en ansökan om produktgodkännande, genom ömsesidigt erkännande, för en ny WG-formulering för

den svenska marknaden. Både Bayer A/S och Cheminova Deutschland GmbH har kontaktat Kemikalieinspektionen och redogjort för de förberedelser som pågår.

Kemikalieinspektionen bedömer att det är fastställt att den fara som sökanden har beskrivit för närvarande inte kan avvärijas på något annat rimligt sätt än att ge dispens för användning av Mogeton WP mot levermossa i skogsplantaskolor och trädgårdsplantaskolor. Att ge dispens framstår därför som nödvändigt. Det är fråga om ett särskilt fall och växtskyddsmedlet, som tillåts att användas under 119 dagar, släpps ut på marknaden för begränsad och kontrollerad användning med de villkor som beslutas. Mot bakgrund av ovanstående gör Kemikalieinspektionen bedömningen att kraven i artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 är uppfyllda. Kemikalieinspektionen bifaller därför ansökan.

Motivering av villkor

Beslutet har förenats med villkor för att hantera de risker som finns förknippade med användning av Mogeton WP. Villkoren baseras på de riskbedömningar av produkten som gjorts i Danmark.

Mogeton WP är inte godkänt att använda som växtskyddsmedel. När medlet var godkänt i Sverige var det placerat i behörighetsklass 2. Kemikalieinspektionen gör därför bedömningen att motsvarande förkunskapskrav som gäller för användning av växtskyddsmedel i klass 2, gäller för denna dispens. Dos och applicering är baserat på det tidigare godkännandet för Mogeton WP i Sverige. Vid användning av Mogeton WP ska lämpliga skyddskläder, skyddshandskar och andningsskydd användas, baserat på det verksamma ämnets klassificering.

Kvinoklamin är mycket toxiskt för vattenlevande organismer med risk för långtidseffekter i vattenmiljö. Utifrån medlets användning på odlingsbrätten för sådd och småplantor i plantaskolor, bedöms beräkning av skyddsavstånd med Hjälpredan (för bomspruta) och avdriftsreducerande utrustning som reducerar avdriften med 50 procent, ge ett tillräckligt skyddsavstånd till närliggande vattenmiljöer. Applicering av medlet enligt villkoren förväntas inte ge någon oacceptabel risk för fåglar, små däggdjur, dagmaskar och jordlevande ryggradslösa djur.

Uppgifter om använd mängd bekämpningsmedel behövs för den statistik som årligen publiceras om försålda kvantiteter av bekämpningsmedel (verksamma ämnen) i Sverige. Statistiken baseras på information från innehavaren av godkännande för bekämpningsmedlet i fråga. Eftersom det saknas ett produktgodkännande för Mogeton WP i Sverige ska sökanden redovisa använd mängd av Mogeton WP i Sverige för år 2017 till Kemikalieinspektionen, senast den 1 december 2017.

3.1 Krav på att vidta åtgärder för att undvika behov av fortsatt dispens

Liknande dispenser för Mogeton WP som nu är aktuell har beviljats två gånger tidigare 2015 och 2016. Sökanden har nu återkommit med en ansökan om dispens för Mogeton WP för användning mot levermossa i skogsplantaskolor och trädgårdsplantaskolor. Sökanden uppger i sin ansökan att det saknas alternativa medel och metoder att komma tillrätta med angrepp av levermossa i dessa plantor.

Det verksamma ämnet i Mogeton WP ingår för närvarande i godkända växtskyddsmedel i 15 medlemsstater inom EU. Under den period som dispens beviljats för Mogeton WP i Sverige, har ingen ansökan om utvidgat produktgodkännande för mindre användning (UPMA) för någon alternativ produkt lämnats in till Kemikalieinspektionen. Vidare har sökanden ännu inte lämnat in en ansökan om ömsesidigt erkännande av ett växtskyddsmedel som kan användas för bekämpning av levermossa, vilket varit sökandens strategi för att undvika behov av fortsatt dispens för Mogeton WP. Sökanden har däremot meddelat att förberedande arbete pågår om en kommande ansökan om ömsesidigt produktgodkännande till den svenska markanden. Detta bekräftas också av Bayer A/S i Danmark och Cheminova Deutschland GmbH.

Mot bakgrund av ovanstående är det nödvändigt att sökanden inför en eventuell ny ansökan om dispens redogör för hur arbetet med ansökan om godkännande av produkten framskrider, med målet att komma ifrån behov av upprepad dispens för Mogeton WP till nästa säsong.

4 Upplysningar

Kemikalieinspektionen upplyser om att dispens enligt artikel 53 i förordning (EG) nr 1107/2009 i normalfallet bara beviljas en gång. Det är därför viktigt att sökanden utformar en strategi för att få produkten godkänd inför kommande odlingssäsonger eller ta fram andra bekämpningsmetoder. För de fall att en produkt är godkänd i en annan medlemsstat finns det möjligheter enligt förordningen (EG) nr 1107/2009 för till exempel jordbruksorganisationer att söka om produktgodkännande för produkten genom ömsesidigt erkännande av den medlemsstatens beslut om produktgodkännande.

4.1 Anmälan till produktregistret

Kemikalieinspektionen vill påminna om skyldigheten att lämna in en verksamhetsanmälan till produktregistret hos Kemikalieinspektionen. En sådan anmälan ska göras så snart som möjligt och senast när verksamheten inleds. Läs mer om verksamhet- och produktanmälan under produktregistret på www.kemi.se

5 Hur man överklagar

Detta beslut får överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Ett skriftligt överklagande ställt till mark- och miljödomstolen ska i så fall ha kommit till Kemikalieinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Margareta Persson
Beslutande

Björn Isaksson
Föredragande

Kopia till:

- Jordbruksverket
551 82 Jönköping
- Cheminova Deutschland GmbH & Co. KG
Elbestr. 28
DE-21683 Stade
TYSKLAND